

KONINKLIJKE LUCHTMACHT
Staf Bevelhebber
Stafgroep Inlichtingen & Veiligheid
Binckhorstlaan 135
2516 BA 's-Gravenhage
Tel.: [REDACTED]
Fax : [REDACTED]

[REDACTED]
's-Gravenhage, 27 februari 1992

Nr.: CI/116/a-gz

Odw: Aktivisme

Bijlagen: Een

Aan: zie verzendlijst

1. Recentelijk werd de Koninklijke Luchtmacht geconfronteerd met een groot aantal activiteiten vanuit de hoek van het gewelddadig (politiek) aktivisme (Lees: Anti-militarisme).
2. Deze activiteiten kregen niet alleen vorm in een Vredesaktiekamp Mobiel (VAK-Mobiel) doch ook in een groot aantal klad- en knipakties die werden opgeëist door gelegenheidsgroeperingen.
3. Om u een inzicht te geven in de groeperingen die momenteel actief zijn op het gebied van het anti-militarisme, treft u in bijlage aan een recent ontvangen overzicht, waarin nader wordt ingegaan op hun werkwijze en methodieken.

Het Hoofd Stafgroep Inlichtingen en Veiligheid,
voor deze
Het Hoofd Sectie Contra-Inlichtingen,

VERZENDLIJST

Aan:

HBIV V1b Soesterberg
HBIV V1b Volkel/de Peel
HBIV V1b Gilze-Rijen/Eindhoven
HBIV V1b Twenthe
HBIV V1b Deelen
HBIV V1b Leeuwarden
HBIV CRC/MILATCC
HBIV 3 GGW
HBIV 5 GGW
HBIV KLS
HBIV KMSL/V1b Woensdrecht
HBIV LETS
HBIV LIMOS
HBIV DATIM
HBIV DELM
HBIV DPO

[REDACTED]

1 ACTIVISME

In het maandbericht van juli/augustus 1991 werd achtergrondinformatie gegeven over de werkwijze van de actiegroep "VAK-mobiel". Deze groepering kreeg aandacht vanwege het grote aandeel, dat de actiegroep heeft bij activiteiten gericht tegen defensie-objecten, waarbij vernielingen werden aangericht. Er bestonden en bestaan echter meer groeperingen die actief optreden tegen defensiebelangen. Omdat er verschillen zijn in de werkwijze en methodieken van deze groepen wordt hierop nader ingegaan.

2 Groeperingen

In het algemeen kunnen twee soorten groeperingen worden onderscheiden, de terugkerende groeperingen en de zogenaamde gelegenhedsgroeperingen.

Terugkerende groeperingen

VAK-mobiel: "Vredes Actie Kamp".

Een actiegroep met een losse structuur waarbij een harde kern aangevuld wordt met een variabel aantal sympathisanten. Het 'kamp' heeft geen vaste plaats, doch wordt opgezet daar waar men actie wil voeren.

NAD-FM: "North Atlantic De-Fence Movement".

Een actiegroep met eveneens een harde kern waarvan sommigen tevens tot de harde kern van het VAK-mobiel behoren. De groep treedt 'onthekkend' (de-fencing, fence → hek) op.

AIK: "Anti-Interventie Komitee".

Een platform waarin diverse personen uit vredes-, politieke-, migranten- en activistenorganisaties samenwerken. Aan dit platform nemen op dit moment achttien organisaties deel, waaronder het NAD-FM.

MARINEE: "Marine Nee".

Een platform bestaande uit een publiciteits-, een studie- en een actiegroep.

IHHO: "Is Het Hier Oorlog".

Een actiegroep met een vaste kern en een losse structuur.

AMOK: "Anti Militaristisch Onderzoeks Kollektief".

Een studiegroep met een vestiging in Utrecht en sub-vestigingen Groningen en Nijmegen.

VD: "Vereniging Dienstweigeraars".

Een organisatie met een officieel statuut.

Atoomvrijstaat:

Een organisatie met een officieel statuut.

Gelegenheidsgroeperingen

Kortheidshalve worden enkel de meest recente gelegenheidsgroeperingen genoemd: "Opge-ruimd Staat Netjes", "Alle Wapens De Wereld Uit", "De Zwabberende Zendmasten" en "Kees is Overal". Het zijn actiegroepen waarvan de samenstelling steeds wisselt.

3 Actiedoelen

Terugkerende groeperingen

VAK-mobiel:

- De oprichting van een luchtmobiele brigade en de mogelijke deelname aan interventies door eenheden van de krijgsmacht;
- De invoering van het TASM-wapensysteem bij de luchtmacht;
- De gevangenhouding van [REDACTED];
- Het 'militarisme' in het algemeen.

NAD-FM:

Men richt zich vanuit een bijbelse filosofie op alle facetten die met defensie te maken hebben. Hoofddoelen zijn de aanwezigheid van kernwapens in Nederland en het besteden van geld aan wapens in plaats van aan bestrijding van onder andere hongersnood.

AIK:

- De deelname aan interventies door eenheden van de krijgsmacht als ondersteuning van de "westerse machtspolitiek";
- De Nederlandse wapenhandelaren die betrokken zijn bij wapenleveranties aan zgn. interventielanden.

MARINEE:

De 'militarisering' van de regio Amsterdam/Noordzeekanaal/IJmuiden door de diverse NAVO-marines.

IHHO:

- Tegen deelname van militairen (in uniform) aan de "Vierdaagse van Nijmegen";
- Aandacht voor het 'militarisme' in Nederland.

Dit demonstreert IHHO door middel van een door de actiegroep georganiseerde, alternatieve wandeltocht.

AMOK:

Studiegroep die in het bijzonder informatie verzamelt op de gebieden van: oorlog en vrede, repressie en inlichtingendiensten, derde wereld en imperialisme, wapenproductie en wapenhandel, vrouwen en 'militarisme'.

VD:

De "Vereniging Dienstweigeraars" streeft naar een socialistische en democratische samenleving, vrij van 'militarisme', geweld en onderdrukking. Zij stelt zich ten doel de stoffelijke en geestelijke belangen te behartigen van allen die weigeren militaire dienst te verrichten of het 'militarisme' willen bestrijden door actief deel te nemen in de 'anti-militaristische' beweging.

Atoomvrijstaat:

- Tegen gebruik van kernenergie, tegen kernwapens
- Laagvlieg oefeningen, zowel in Nederland als in Canada (ter ondersteuning van de protesten van de INNU-indianen in Canada);
- De kerosine-vervuiling op onder meer de vliegbasis Volkel.

Gelegenheidsgroepen

"Opgeruimd Staat Netjes":

Heeft een éénmalig actiedoel gehad in de vorm van een actie tegen de geluidsoverlast en tevens het militair vertoon tijdens een open dag van de luchtmacht.

"Alle Wapens De Wereld Uit":

Onder deze naam werd geageerd tegen de produktie van militair materieel.

"De Zwabberende Zendmasten":

Voerden een solidariteitsactie uit ten behoeve van twee terechtstaande activisten. Deze activisten werden voorgelid in verband met het omhalen van zendmasten op een KLu-object.

"Kees is Overal":

Voerden een solidariteitsactie uit ten behoeve van de gevangenzittende activist [redacted]. Vermoedelijk werd deze actie ook uitgevoerd om duidelijk te maken dat het opsluiten van activisten niet leidt tot het opgeven van hun ideologie.

4 Methodieken

VAK-mobiel:

Maakt geregeld gebruik van een actiekamp in de nabijheid van één of meerdere defensie-objecten van waaruit men acties beraamt en pleegt. Verplaatsingen vinden ook gemotoriseerd plaats, waarbij men soms gebruik maakt van huurauto's. De 'actie-radius' wordt hierdoor aanmerkelijk verhoogd. Men neemt ten behoeve van het verkrijgen van publiciteit veelal voorafgaand contact op met vertegenwoordigers van de lokale media en in een enkel geval ook met vertegenwoordigers van de landelijke media. Ook worden er acties vastgelegd op film of video met het doel deze als voorlichtingsmateriaal te gebruiken. De acties kunnen bestaan uit het knippen in hekwerken, het kladden van leuzen en het leksteken van autobanden: zogenaamde "hit and run" acties.

NAD-FM:

Maakt geen gebruik van een actiekamp, maar men bespreekt op bijeenkomsten en dergelijke een komende actie. Deze actie wordt niet openlijk aangekondigd en kan overal in het land plaatsvinden. Zij baseren hun acties op een bijbeltekst betreffende het "omsmeden van zwaarden tot ploegscharen". De acties zijn sterk symbolisch van aard en omvatten onder andere het besprenkelen van objecten met eigen bloed, het 'terugwinnen van oorlogsterrein voor de landbouw' door middel van het zogenaamde onthekken en het met hamers en dergelijke bewerken van militair materieel. Ook heeft men in het kader van het geven van publiciteit aan de hongerweek in het verleden brood aan jachtvliegtuigen gehangen. In navolging van deze symboliek voert men acties uit op en rond gedenkdagen die ondermeer te maken hebben met het gebruik van kernwapens. Daarnaast voert men ook acties op de avond voorafgaande aan

en/of op de dag van een rechtszitting waarbij mede-activisten terecht staan. De aangerichte schade als gevolg van een actie is soms dermate groot, dat er geen sprake meer kan zijn van een symbolisch karakter. De vernieling van twee jachtvliegtuigen op de basis Woensdrecht is daar een voorbeeld van.

AIK:

Het komitee wil komen tot het ontwikkelen van alternatieve methoden teneinde vrede in een bepaald gebied te bewerkstelligen. Men zoekt daarbij de publiciteit door het houden van bijeenkomsten en het voeren van demonstraties.

MARINEE:

Vanuit dit platform probeert men besprekingen te voeren met gemeentebesturen van plaatsen aan het Noordzeekanaal betreffende de doorvaart van NAVO-schepen. Tevens onderhoudt "MARINEE" contacten met vredesgroepen in landen, die aangesloten zijn bij de NAVO. Deze groeperingen komen regelmatig (tweemaal per jaar) bijeen onder de naam "North Atlantic Network". De ideeën die hierbij ontstaan worden door de actiegroep van het platform verder ontwikkeld.

De acties bestaan uit het houden van picket-lines en het voeren van demonstraties. In het verleden is in een enkel geval overgegaan tot het bekladden en het onbevoegd betreden van een marineschip.

IHHO:

Actie wordt gevoerd gedurende de "Vierdaagse van Nijmegen" en kenmerkt zich door een zgn alternatieve wandeltocht. Tijdens deze tocht wordt uiting gegeven aan hun afkeer van het 'militarisme': onder andere door het opvoeren van toneelstukjes, het ophangen van bloemen aan het hekwerk van een militair object, het protesteren met sandwichborden, het kladden van leuzen op het wegdek onder de dekking van een groot ondoorzichtig stuk plastic (het zogenaamde 'kwallen'), een sit-down actie voor de hoofdingang van een object en het beklimmen van masten. Aan deze wandeltocht wordt ook wel deelgenomen door leden van het "VAK-mobiel" en "NAD-FM". Van knip- en vernielingsacties op militaire objecten is bij de groep "IHHO" echter geen sprake.

AMOK:

Het verzamelen van gegevens ten behoeve van het aanleggen van een 'infotheek' over de krijgsmacht waaruit door iedereen, al of niet tegen betaling, geput kan worden. De gegevens kunnen worden verkregen uit militaire lectuur, defensievoorlichtingsmateriaal, door verkenning, etc. Ook worden gegevens verkregen van diverse actiegroepen en 'bevriende', buitenlandse organisaties.

VD:

Het wijzen van toekomstige dienstplichtigen op de mogelijkheid die de wet biedt om als gewetensbezwaarde erkend te worden. Tijdens de Golfoorlog trachtte men door middel van pamfletten dienstplichtige militairen op de mogelijkheden van de wet attent te maken teneinde alsnog als gewetensbezwaarde te kunnen worden erkend. De voorlichting vindt plaats vanuit over Nederland verspreide afdelingen en richt zich op scholen van het voortgezet onderwijs en op jeugdcentra.

Atoomvrijstaat:

Het verwerven van grond in de nabijheid van een militair object met het oogmerk een eventuele uitbreiding van dit object te vertragen. Het verworven stuk grond wordt tevens gebruikt als steunpunt en uitvalsbasis voor demonstraties. Op dit moment beschikt men over een stuk grond nabij de vliegbasis Volkel. Dit stuk grond wordt in voorkomend geval ook ter beschikking gesteld van "VAK-mobiel". De "Atoomvrijstaat" beschikt ook over een woonhuis in de nabijheid van de vliegbasis Woensdrecht, dat eventueel als steunpunt door actievoerders gebruikt kan worden.

Opperuimd Staat Netjes:

Het onder dekking van de duisternis kladden van leuzen teneinde het publiek de volgende daad attent te maken op de waanzin van het 'militarisme'. In één geval werden voedingskabels van landingslichten doorsneden teneinde een vliegfeest te verhinderen.

Alle Wapens de Wereld Uit:

Onder dekking van de duisternis aanbrengen van leuzen en vernielingen aan militair materieel teneinde publiciteit te verkrijgen voor het actiedoel.

Het door middel van demonstraties bij een wapenbeurs trekken van aandacht ten gunste van het actiedoel.

Zwabberende Zendmasten:

Onder dekking van de duisternis werd een vliegbasis betreden teneinde ongezien leuzen aan te brengen. Men heeft zich daarbij bewust beperkt tot het aanbrengen van lichte schade.

Kees Is Overal:

Onder dekking van de duisternis werden landelijk vernielingen aangericht en leuzen geklad op militaire objecten. De vernielingen bestonden uit het leksteken van autobanden en het knippen in hekwerken. Opmerkelijk was het aantal en de gelijktijdigheid van de uitgevoerde actie. Eveneens opmerkelijk was hierbij de inbraak met brandstichting in een loods van een schietbaan van de KL.

5 **Doelwit**

VAK-mobiel:

Zoekt in het algemeen een gebied uit waar zich defensie-objecten bevinden. Civiele objecten die op enige wijze een relatie met defensie hebben kunnen echter ook een doelwit vormen. De plaats van een actiekamp kan zich op enige afstand van de objecten bevinden die als doelwit worden gekozen; men kan immers gebruik maken van gemotoriseerde transportmiddelen.

NAD-FM:

Doelwit zijn die objecten, die aan de eisen van het actiedoel voldoen, te weten: de symbolische aanwezigheid van kernwapens, "om te smeden materieel" en "potentiële landbouwgrond". Derhalve ligt de keuze van een vliegbasis als actiedoel in het verlengde van deze eisen.

AIK:

De activiteiten bestaan uit informatieverspreiding en het organiseren van demonstraties. Defensie-objecten waren tot op heden niet betrokken bij deze activiteiten.

MARINEE:

Doelwit van acties zijn marineschepen die een officieel bezoek brengen. Betreft voornamelijk Amsterdam.

Is Het Hier Oorlog:

Bij het optreden van "IHHO" wordt bij objecten met enige relatie tot defensie in het betrokken gebied geageerd. Oogmerk is gericht op het verkrijgen van publiciteit, vernielingen worden niet aangericht.

AMOK:

Verzamelt en analyseert gegevens met betrekking tot de defensieorganisatie. Richt zich op diverse doelgroepen op het gebied van activisme.

VD:

Pretendeert de belangen te behartigen van aspirant dienstplichtigen.

Atoomvrijstaat:

Richt zich vrijwel uitsluitend op vliegbases, daar deze moeilijk te beveiligen zijn.

Opgeruimd Staat Netjes:

Doelwit was de vliegbasis Twenthe.

Alle Wapens De Wereld Uit:

Doelwitten waren de wapenbeurs te Maastricht, de militaire vrachtauto's op het terrein van DAF te Geldrop, de militaire vrachtauto's op de Tapijnkazerne te Maastricht en de zendmasten op het KLu-object te Erp.

Zwabberende Zendmasten:

Doelwit was de verkeerstoren op de vliegbasis Twenthe.

Kees is overal:

Doelwit van acties waren zes landmachtkazernes met wielvoertuigen, een kantoorgebouw van het Ministerie van Defensie in Zuid-Limburg, een militair depot te Brunssum en een schietbaan te Lauwersmeer.

6. Beschouwing

Uit het overzicht van de actiedoelen blijkt dat het activisme zich niet gelijkmatig op de te onderscheiden defensie-belangen richt. De keuze van de actiedoelen wordt niet zozeer bepaald op ideologische gronden, maar meer door de concrete aanwezigheid van defensie-objecten en de zucht naar publiciteit. Met betrekking tot de toegepaste methodieken kan geconcludeerd worden, dat vanuit het activisme voornamelijk lichte vernielingen worden veroorzaakt en getracht wordt de regionale en landelijke politieke niveaus te beïnvloeden door publiciteitstrekende acties. Deze acties worden op regionaal niveau als hinderlijk ervaren. Met betrekking tot het doelwit kan geconcludeerd worden dat vooral militaire wielvoertuigen (banden) en vliegbases de voorkeur genieten.

Het "VAK-mobiel" kenmerkt zich door acties tegen de belangen van de drie krijgsmachtdelen, waarbij men lichte vernielingen aanricht op KL-objecten, (marine)vliegbases en aan wielvoertuigen. Door de gebruikte methodiek is een komend optreden in een bepaalde regio met een zekere mate van waarschijnlijkheid te onderkennen. Het tijdig onderkennen van een actie tegen een bepaald object wordt bemoeilijkt aangezien deze in het algemeen door zeer kleine groepen wordt uitgevoerd, die minder eenvoudig zijn te traceren.

De "North Atlantic De-Fence Movement" kenmerkt zich door actiedoelen met een sterk symbolisch karakter, dat zich richt tegen defensie in het algemeen. Hierbij zijn inbegrepen bedrijven en instellingen, die op enigerlei wijze een bijdrage leveren aan defensie. Deze groepering kan vernielingen aanrichten op infrastructuur en materieel van de KL en op vliegbases. Door de gebruikte methodiek is het doorgaans niet mogelijk tijdig komende acties te onderkennen. Vanuit deze groepering bestaat een voortdurende dreiging tegen defensie- en NAVO-objecten. Beschouwing van de doelen en uitgevoerde acties leert echter, dat voornamelijk vliegtuigen van KLu en KM voor de NAD-FM van belang zijn.

Het "Anti-Interventie-Komitee" vormt geen fysieke dreiging voor de defensie-organisatie. De ontwikkelingen aangaande een eventuele betrokkenheid van defensie bij een militaire interventie in internationaal verband dienen te worden afgewacht.

"MARINEE" richt zich tot nu toe uitsluitend op de KM. Er zijn geen aanwijzingen dat de doelstellingen veranderen. Derhalve bestaat voor de KL een minimale dreiging betreffende activiteiten, uitgaande van deze groepering.

De actiedoelen van "Is Het Hier Oorlog" richten zich tegen de belangen van de drie krijgsmachtdelen. Gezien de methodiek, waarbij voorafgaand aan voorgenomen activiteiten de media worden geïnformeerd, is onderkenning relatief eenvoudig. De dreiging is dan tijdelijk van aard en van toepassing in een bepaalde regio.

De actiedoelen van het "Anti Militaristisch Onderzoeks Kollektief" richten zich op defensie in het algemeen. AMOK biedt faciliteiten voor actiegroepen en kan gezien worden als een voedingsbron voor het activisme. Er gaat van het AMOK geen rechtstreekse dreiging naar de KL uit. Het is echter mogelijk dat privacy-belangen van defensiepersoneel door de activiteiten van AMOK worden aangetast; als zodanig kan gesproken worden van een indirecte dreiging.

De "Vereniging Dienstweigeraars" richt zich specifiek op personen, die voor dienstplicht in aanmerking komen. Bij een eventuele betrokkenheid van defensie bij een militaire interventie kunnen activiteiten ten aanzien van dienstplichtigen worden ontplooid. Van een rechtstreekse dreiging tegen de KL is geen sprake.

De stichting "Atoomvrijstaat" is een facilitaire groep met een gering actiepotentieel en richt zich voornamelijk tegen KLu-belangen. Deze groep vormt geen rechtstreekse dreiging tegen de KL.

De groepen onder gelegenheidsnaam richten zich zowel op de KL als de KLu. De methodiek die wordt toegepast behelst het door middel van "hit and run"-acties aanrichten van vernielingen aan infrastructuur en materieel. Zij kenmerkt zich door grote geheimhouding en de onvoorspelbaarheid van het doelwit. Deze acties zijn veelal het directe gevolg van een eerder mislukte actie, uit solidariteit met een gevangen zittende activist of ter herinnering aan een

'verschrikkelijke' gebeurtenis uit het verleden. Door het karakter van deze acties kunnen deze slechts een enkele keer onderkend worden. Eventuele schade kan op regionaal niveau als hinderlijk worden ervaren. De dreiging die uitgaat van dit soort groepen is voortdurend aanwezig.

7 Conclusie

De activiteiten van anti-krijgsmacht gerichte groeperingen tasten de bedrijfsvoering van de KL nauwelijks aan, afgezien van de financiële schade. Op regionaal niveau worden de uitgevoerde acties als hinderlijk ervaren. Voornaamste oogmerk is het verkrijgen van publiciteit en daarmee het beïnvloeden van de publieke opinie. De ontwikkelingen op het gebied van activisme in relatie tot een mogelijke betrokkenheid van defensie bij militaire interventies dient nauwlettend te worden gevolgd.